

**Az új Pp. jogértelmezési kérdéseivel foglalkozó konzultációs testület
2018. november 30-án tartott ülésén
elfogadott állásfoglalások¹**

62.

I. Ha a bizonyítási eszköz nyilvánvalóan jogsértő voltát a bíróság hivatalból figyelembe veszi, nem szükséges, hogy ezt megelőzően beszerezze a felek ezzel kapcsolatos nyilatkozatát.

II. Ha a bíróság a bizonyítási eszköz nyilvánvalóan jogsértő voltát megállapítja, a feleket erről tájékoztatja. Ezt követően lehetőséget kell biztosítani számukra, hogy bizonyítási indítványt terjesszenek elő annak igazolására, hogy a bizonyítási eszköz mégsem jogsértő, illetve nyilatkozzanak arra, hogy jogsértő volta ellenére milyen indokkal kéri annak figyelembevételét.

A bizonyítási eszközök jogsértő voltának észlelésével összefüggésben két álláspont ismert. Az egyik álláspont szerint a bizonyítási eszköz jogsértő voltának hivatalbóli megállapítása előtt a bíróságnak a feleket meg kell hallgatnia, vagy legalábbis célszerű a meghallgatásuk. A másik álláspont szerint a felek meghallgatására nincs szükség.

Mindenekelőtt fontos utalni arra: a Pp. különbséget tesz nyilvánvalóan jogsértő és nem nyilvánvalóan jogsértő bizonyítási eszközök között [269. § (3)-(4) bek.]. Hétköznapi értelemben (lásd: a Magyar Értelmező Kéziszótár szerinti jelentést): „*nyilvánvaló*”, ami köztudomású, nem titkolt, nem rejtett, kétségbe vonhatatlan, el nem tagadható. Ezzel összhangban a Pp. 269. § (3) bekezdése szerint a bizonyítási eszköz nyilvánvalóan jogsértő, ha ez a rendelkezésre álló bizonyítékok és adatok alapján tényként egyértelműen megállapítható.

Mind a hétköznapi, mind a Pp.-ben szereplő meghatározásból az következik, hogy a bizonyítási eszköz jogsértő voltának hivatalból történő megállapítására akkor kerülhet sor, ha a rendelkezésre álló bizonyítékok és adatok alapján a bíróságban kétely, kétség sem merül fel és egyértelmű, kétségbevonhatatlanul észlelhető a jogsértés.

A bizonyítási eszköz nyilvánvalóan jogsértő voltának észlelésére és annak megállapítására először a perfelvételi tárgyaláson van lehetőség, amikor már a Pp. 183. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a perfelvételi nyilatkozat fogalmi körébe tartozó perfelvételi iratok, a felek nyilatkozatai, a bizonyítási indítványok és a bizonyítási eszközök rendelkezésre állnak. A nyilvánvalóan szó értelmezésére és a perfelvételi nyilatkozat tartalmára tekintettel sincs tehát szükség arra, hogy a bíróság beszerezze a felek nyilatkozatait, mielőtt hivatalból figyelembe venné a bizonyítási eszköz nyilvánvalóan jogsértő voltát.

Ha a bíróság a bizonyítási eszköz nyilvánvalóan jogsértő voltát a Pp. 269. § (2) bekezdése alapján tényként megállapítja, erről a feleket tájékoztatja. A bíróság ténymegállapításával szemben a Pp. 266. § (4) bekezdése megfelelő alkalmazásával ellenbizonyításnak van helye. E tájékoztatás nyitja meg az utat a felek előtt arra, hogy

– a perfelvételi tárgyaláson (illetve amennyiben a bizonyítási eszköz nyilvánvalóan jogsértő voltának hivatalból történő megállapítására a bizonyítási eljárás során kerül sor) vagy a per

---

¹ A konzultációs testület állásfoglalásai a bíróságokra nem kötelezőek, csupán iránymutatásokat fogalmaznak meg a felmerülő kérdések lehetséges értelmezésével kapcsolatban.

érdemi szakában arra a tényre, amelynek bizonyítására a felajánlott bizonyítási eszköz jogsértő volta miatt nem használható fel, újabb bizonyítási indítványt tegyenek vagy más bizonyítási eszközt jelentsenek be,

- a Pp. 269. § (4) bekezdésében foglalt lehetőség alapján kérelmezzék a jogsértő bizonyítási eszköz figyelembe vételét, illetve
- a Pp. 269. § (5) bekezdése szerint kérjék a bizonyítási szükséghelyzet szabályainak alkalmazását.

Mindezek mellett ugyanakkor a Konzultációs Testület álláspontja szerint a fél nincs elzárva attól, hogy bizonyítási indítványt terjesszen elő annak igazolására, hogy a bíróság megállapításával szemben a bizonyítási eszköz nem jogsértő. Ezt kizáró rendelkezést a Pp. nem tartalmaz, a Pp. 276. § (3) bekezdésének második fordulata szerint pedig a bíróság a bizonyítás felvétele tárgyában hozott határozatához nincs kötve, így eredményes bizonyítás esetén a korábban hivatalból jogsértőnek minősített bizonyítási eszköz a perben felhasználható lesz.

[Pp. 266. § (4) bek., 269. § (2)-(5) bek., 276. § (3) bek.]

63.

A nem természetes személy alperes esetében az azonosító adatok közül a székhely vagy annak hiányában a székhelyként értelmezendő kézbesítési cím megadása a keresetlevél további intézéséhez szükséges és egyben elegendő is.

A Pp. 7. § (1) bekezdés 2. pontja alapján a nem természetes személy alperes ismert azonosító adatai körében a székhely, a kézbesítési cím (ha székhelytől eltér), a nyilvántartó hatóság és nyilvántartási szám, az adószám, valamint a fél perben eljáró törvényes vagy szervezeti képviselőjének neve és kézbesítési címe értékelhető.

A székhely a 170. § (1) bekezdés *b)* pont rendelkezése alapján a keresetlevél bevezető részének mellőzhetetlen kelléke, amelynek hiányában a bíróság a keresetlevelet a 176. § (1) bekezdés *j)* pontja szerint – hiánypótlási felhívás kiadása nélkül – visszautasítja.

A székhely és a további elemek a nem természetes személyek meghatározott körében közhiteles nyilvántartásból megállapíthatók. A Ptk. 8:1. § 4. pont szerinti vállalkozások közül a cégek tekintetében a cégjegyzék minősül közhiteles nyilvántartásnak. Így például a gazdasági társaság, szövetkezet, erdőbirtokossági társulat, vízgazdálkodási társulatok, egyéni cég keresetlevélnél felsorolt adatait a cégnyilvántartás mint közhiteles nyilvántartás tartalmazza.

A cégnek nem minősülő, más nem természetes személyek között is van olyan, amely székhellyel rendelkezik. Erre példa az egyház vagy a befektetési alap.

Egyéb, nem természetes személyek esetében a székhely fogalom sem mindig értelmezhető. Tipikusan ilyen jogalany a társasház, amelynek nincs székhelye. Mivel a székhely a törvény szerint elengedhetetlen feltétel, a félnek értelmeznie kell, hogy a társasház melyik nyilvántartási adata áll legközelebb a székhely fogalmához. Az értelmezés eredménye az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett cím lesz, ezért a felperesnek a keresetlevélben a székhely helyett ezt kell megadnia.

A székhelyen kívüli, egyéb azonosító adatok is értelmezésre szorulhatnak. A társasháznak például nincs a Pp. 7. § értelmező rendelkezésének megfelelő nyilvántartási száma, a pontos megjelöléshez ezért a helyrajzi szám keresetlevélben való feltüntetésére van szükség. A költségvetési szervekről és a költségvetési rend szerint gazdálkodó szervekről a Magyar Államkincstár vezet közhiteles nyilvántartást, amelyben az egyes költségvetési szervek nem nyilvántartási számmal, hanem törzskönyvi azonosító adattal rendelkeznek, és ezek az adatok a Magyar Államkincstár honlapján érhetők el.

Az említett, nem természetes személyeket azonosító adatok körében az „ismert” jelzőt nem „általánosságban ismert”-ként, hanem a felperes vonatkozásában kell érteni. A felektől nem feltétlenül várható el, hogy a nagyszámú közigazgatási szerv közül az alperes nyilvántartását vezető hatóságot ismerjék, mint ahogyan az sem, hogy a „nyilvántartó hatóság” vagy a „székhely” fogalmába nem tartozó, de jellegében hasonló megjelölések (törzskönyvi szám, az ingatlan címe) közötti különbségekkel tisztában legyenek, és minden esetben értelmezni tudják a 7. § (1) bekezdés 2. pontjában foglaltakat.

A jogalkotó által választott megoldással ezért a keresetlevélben elegendő az alperes kétséget kizáró azonosításához szükséges két adat (az elnevezés és a székhely vagy székhely hiányában a kézbesítési cím mint egyéb azonosítási cím) feltüntetése. A hiányzó adatok

szolgáltatása a továbbiakban az alperes kötelezettsége lesz a Pp. 199. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján.

[Pp. 7. § (1) bekezdés 2. pont, 170. § (1) bek. *b*) pont, 176. § (1) bek. *j*) pont, 199. § (1) bek. *b*) pont]

64.

A Pp. 26. § (1) bekezdését a hatálybalépését követően indult ügyekben alkalmazni kell, függetlenül a felek által korábban kikötött illetékességtől.

A vállalkozás által fogyasztóval szemben, szerződéses jogviszonyból származó igény érvényesítése iránt indított perre az alperes belföldi lakóhelye szerinti bíróság kizárólagosan illetékes [Pp. 26. § (1) bek.]. A Pp. törvényjavaslatához fűzött indokolás szerint ez a speciális illetékességi szabály a gyengébb félnek tekintett fogyasztó érdekeit szolgálja azáltal, hogy a vele szemben indított per lefolytatására a lakóhelye szerint illetékes bíróságon kerüljön sor. A fogyasztó és vállalkozás között kötött szerződésekben korábban jellemző volt, hogy a szerződő felek a vállalkozás székhelye szerinti bíróság illetékességét kötötték ki a szerződéssel összefüggésben esetlegesen felmerülő jogviták elbírálására.

A Pp. felhívott – garanciális jellegű – rendelkezésével összefüggésben a gyakorlatban kérdésként merült fel, hogy a Pp. hatálybalépését megelőzően megkötött szerződésekben szereplő illetékességi kikötéseket miként kell megítélni, és azok alkalmazhatósága esetén melyik bíróság illetékes az ügy elbírálására.

E körben mindenekelőtt fontos utalni arra, hogy az illetékességi kikötés kettős természetű jogintézmény, mert egyfelől magánjogi megállapodás, másfelől a bíróság illetékességét megalapozó, a peres ügy és a bíróság közvetlen kapcsolatát megteremtő jogi tény, illetékességi ok. A régi Pp. a vállalkozás és a fogyasztó által kötött szerződésekben szereplő illetékességi kikötéseket kifejezetten nem tilalmazta, a vállalkozás által indított perekre kizárólagos illetékességi szabályt nem tartalmazott. Az anyagi jog szempontjából e kikötéseket az Európai Unió Bírósága több ítéletében is vizsgálta és rámutatott: az imperatív szabályként érvényesülő 93/13/EGK tanácsi irányelv értelmében vett fogyasztói szerződésben alkalmazott feltétel, amely szerint a szerződésből eredő valamennyi jogvita esetén a vállalkozás székhelye szerinti bíróság illetékes, megfelel mindazon szempontoknak, amelyek alapján az irányelv értelmében véve tisztességtelenségnek tekinthető. Ennek legfőbb indoka, hogy egy ilyen feltétel következtében az a kötelezettség hárul a fogyasztóra, hogy a lakóhelyéhez képest esetleg távoli bíróság kizárólagos illetékességének vesse alá magát, ami megnehezítheti megjelenését a bíróság előtt [a teljesség igénye nélkül: *C-240/98. és C-244/98. sz., Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyek, C-243/08. sz., Pannon GSM Zrt. kontra Sustikné Győrfi Erzsébet ügy*]. Mind a régi Ptk, mind a Ptk. alapján a feltétel tisztességtelenségének jogkövetkezményeit a fogyasztó érdekében, a fogyasztó hivatkozása alapján lehet levonni.

A 2018. január 1-jét megelőzően indult ügyekben a 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény 5. pontja tette lehetővé a fogyasztó jogainak fentiek szerinti védelmét. Az említett rendelkezések alapján a vállalkozás által indított perekben a vállalkozás székhelye szerinti bíróság illetékességének kikötése nem volt ugyan kizárt, de a fogyasztó hivatkozása alapján – a kikötést félretéve – rendelkezni kellett az ügy áttételéről a fogyasztó lakóhelye szerinti bírósághoz.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontja szerint a jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni. Ebből a szabályból egyrészt az következik, hogy az illetékességi kikötés érvényességére a megkötés időpontja szerinti anyagi jogi szabályokat kell alkalmazni.

Másrészt viszont az alkalmazandó eljárásrendet a Pp. 630. § (1) bekezdése és a Konzultációs Testület 23. állásfoglalása értelmében a keresetlevél benyújtásának időpontja határozza meg. A 2018. január 1-jét követően benyújtott keresetlevelek esetén a Pp. szabályait kell alkalmazni.

A Pp. 30. § (1) bekezdése alapján annak vizsgálatára, hogy a megállapodás megkötésekor anyagi jogi és eljárásjogi szempontból is megfelelő kikötés a bíróság illetékességét megalapozhatja-e, a keresetlevél benyújtásának időpontjában kerülhet sor. Bár az illetékességi kikötés elvileg kizárólagos illetékességet alapoz meg, mivel az alkalmazandó Pp. szerint ugyanerre a tényállásra van más, törvényi szintű kizárólagos illetékességi szabály [Pp. 26. § (1) bek.], a felek kikötése nem érvényesülhet. Ennek indoka, hogy a Pp. 27. § (4) bekezdése szerint „[n]incs helye illetékességi kikötésnek olyan ügyekben, amelyekre törvény valamely bíróság kizárólagos illetékességét állapítja meg.”

Mindebből az következik, hogy a fogyasztó és a vállalkozás között megkötött szerződésben szereplő illetékességi kikötés a Jat. 15. § (1) bekezdése alapján, az 1952. évi Pp. és a megkötéskor hatályos anyagi jogszabályok szerint – a fogyasztó nyilatkozatától függően – a bíróság illetékességének megalapozására alkalmas lehet ugyan, de a Pp. 26. § (1) bekezdése szerinti törvényi szabály miatt a 27. § (4) bekezdése alapján a bíróság illetékességét nem alapítja meg. (Erre az álláspontra helyezkedett a Pkk.II.24.847/2018/2. számú kijelölési ügyben a Kúria, illetve a 9.Pkk.26.219/2018/2. számú kijelölési ügyben a Fővárosi Ítéltábla ítélkező tanácsa is.)

Ez az értelmezés összhangban van a jogszabályok hatályára és alkalmazására vonatkozó szabályokkal, az Európai Unió hivatkozott imperatív szabályaival, az Európai Unió Bírósága és a Kúria korábbi iránymutatásaival is.

[Pp. 26. § (1) bek., 27. § (4) bek., 30. §, 630. § (1) bek.]